

Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai
Verkių g. 25C, LT-08223 Vilnius
El. p.: rastine@regula.lt

2017-05-25 Nr. SKL-17-48
Į 2017-04-28 Nr. 16-13249(2)

DĖL ŠILUMOS SUPIRKIMO IŠ NEPRIKLAUSOMŲ ŠILUMOS GAMINTOJŲ TVARKOS IR SĄLYGŲ APRAŠO PAKEITIMO PROJEKTO DERINIMO

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija) paskelbė, jog nuo 2017 m. balandžio 28 d. iki 2017 m. gegužės 26 d. yra vykdoma pakartotinė viešoji konsultacija dėl šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašo (toliau – Aprašas) pakeitimo projekto.

Komisija yra parengusi Aprašo naująjį pakeitimo projektą Nr. 16-13249(2) (toliau – Projektas), kuriuo keičiamas ir nauja redakcija išdėstomas Aprašas, kurio nuostatos įsigaliojusių nuo 2017 m. lapkričio 1 d.

Susipažinę bei įvertinę Komisijos parengtą Aprašo pakeitimo projektą, UAB „Fortum Klaipėda“ (toliau – Įmonė) teikia savo komentarus. Pastabos bei pasiūlymai dėl Projekto yra teikiami išdėstant juos priede Nr. 1, kuris pridedamas prie šio rašto. Visgi Įmonei kyla abejonių, ar tikslinga priimti tokius fragmentuotus teisės aktų pakeitimus, kurie spręstų tik dalį klausimų, kylančių šilumos supirkimo srityje, ypač atsižvelgiant į tai, jog naujų susijusių teisės aktų priėmimas ir įsigaliojimas planuojamas artimiausiu metu. Mūsų manymu, šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų reguliavimo sritis reikalauja išsamaus įvertinimo ir tobulinimo. Įmonės argumentai ir siūlymai nurodomi toliau šiame laiške.

Kaip minėta aukščiau, Įmonė laikosi pozicijos, jog šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų reguliavimo sritis turėtų būti tobulinama iš esmės.

Šilumos ūkio įstatymo 10 str. numato, jog “Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, nustatydamą šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarką ir sąlygas, privalo atsižvelgti į veiksmingos konkurencijos šilumos gamyboje užtikrinimo, atliekinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo šilumai gaminti skatinimo principus bei šilumos vartotojų teisę gauti šilumą mažiausiomis sąnaudomis.” Mūsų manymu, šiuo metu galiojanti tvarka šių principų, o ypač veiksmingos konkurencijos šilumos gamyboje principo, neužtikrina. Viena vertus, reguliuojamiems šilumos gamintojams taikomos net keletas skirtingų kainų lubų: a) šiluma, superkama iš nepriklausomų šilumos gamintojų, negali būti brangesnė negu šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos; b) nepriklausomiems šilumos gamintojams yra privaloma šilumos gamybos kainodara, t. y. šiluma, superkama iš nepriklausomų šilumos gamintojų, negali būti brangesnė negu Komisijos patvirtinta kaina. Kita vertus, šilumos tiekėjo palyginamųjų šilumos gamybos sąnaudų apskaičiavimo taisyklės nėra sąžiningos ir aiškios. Be to, nepriklausomiems šilumos gamintojams privalomos šilumos gamybos kainodaros taisyklės dažnu atveju netiksliai koreliuoja ir neatspindi nepriklausomo šilumos gamintojo patiriamų sąnaudų, kas lemia, jog nustatyta kaina yra neteisinga ir nesąžininga nepriklausomo šilumos gamintojo atžvilgiu.

Taip pat norėtume pažymėti, jog dažnu atveju dabar galiojanti šilumos supirkimo tvarka neužtikrina nediskriminacinių sąlygų tais atvejais, kai šilumos supirkimo aukcionuose dalyvauja ne tik nepriklausomi šilumos gamintojai, bet ir šilumos tiekėjai savo atskirais šilumos gamybos įrenginiais (į šią problemą atkreipė dėmesį ir Lietuvos laisvosios rinkos institutas 2016 m. gegužės 13 d. rašte,

adresuotame Komisijai). Savo pastabas ankstesnės viešosios konsultacijos dėl Aprašo pakeitimo derinimo metu išsakė ir Lietuvos Respublikos Konkurencijos taryba, akcentavusi būtinybę užtikrinti lygiavertes konkuravimo sąlygas tiek šilumos tiekėjams tiek nepriklausomiems šilumos tiekėjams, t. y. šilumos gamybos sąnaudose vertinti ne tik kintamąsias, bet ir pastoviąsias šilumos gamybos sąnaudas. Atkreipiame Komisijos dėmesį, kad naujajame Projekte į šią problemą atsižvelgiama tik šaltuoju metų laikotarpiu, o šiltuoju metų laikotarpiu ir toliau paliekamos prielaidos diskriminacinės sąlygoms.

Taip pat primename, jog 2015 m. kovo 18 d. priimta Nacionalinė šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programa numato tikslą, jog baziniai šilumos poreikiai pirmenybės tvarka turėtų būti tenkinami superkant šilumą iš komunalines atliekas (kietąjį atgautąjį kurą) naudojančių kogeneracinių elektrinių, biokurą ir biodujas naudojančių kogeneracinių elektrinių. Todėl, mūsų manymu, turėtų būti toliau svarstomos bazinių apkrovų komunalines atliekas naudojančioms kogeneracinėms elektrinėms nustatymo galimybės.

Įmonė norėtų atkreipti Komisijos dėmesį, jog šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarka, nustatyta Apraše, yra itin nepastovi (nuo 2010 m., kuomet įsigaliojo Aprašas, jis buvo keistas net 8 kartus). Be to, šiuo metu galiojanti šilumos supirkimo tvarka yra fragmentuota ir daugeliu atveju neužtikrinanti nepriklausomų šilumos gamintojų teisių bei veiksmingos jų konkurencijos, taip pat ir ilgalaikėje perspektyvoje vartotojų teisės gauti šilumą mažiausiomis sąnaudomis. Nuolatinis teisės aktų keitimas daro neigiamą įtaką verslo subjektų finansiniam stabilumui, kadangi bet koks finansinis planavimas yra itin sudėtingas dėl reguliavimo nepastovumo. Taip yra pažeidžiamas verslo įmonių teisėtų lūkesčių principas, kuris yra vienas svarbiausių konstitucinių vertybių Lietuvos teisinėje sistemoje.

Šiuo metu Komisijos svarstymui pateikti teisės aktų projektai yra nepilni ir neišsamūs. Net ir priėmus Projektą, iškiltų būtinybė koreguoti ir kitus teisės aktus – visų pirma, Šilumos kainų nustatymo metodiką, bei Kogeneracinių sąnaudų atskyrimo metodiką. Šiuo metu jokie kitų teisės aktų pakeitimai nėra parengti/ pateikti svarstymui, todėl Įmonė ir kiti verslo subjektai neturi galimybių kompleksiskai vertinti visas siūlomų pakeitimų pasekmes. Be to, apskritai nėra aišku, kada būtų parengti/ priimti kitų susijusių teisės aktų pakeitimai, kas prisideda prie teisinio neaiškumo ir nestabilumo.

Dėl aukščiau nurodytų priežasčių Įmonė siūlytų Projekto priėmimą ir/ ar įsigaliojimą svarstyti kompleksiskai kartu su kitų Šilumos sektorių reglamentuojančių teisės aktų peržiūros ir tobulinimo proceso metu. Įmonė mielai prisidėtų prie šio proceso pateikdama savo įžvalgas ir pasiūlymus.

Tačiau, jei Komisija nuspręstų Projektą patvirtinti nelaukiant kol bus paruošti ir suderinti kitų su Aprašu susijusių teisės aktų pakeitimai, Įmonė siūlytų Aprašo įsigaliojimo terminą nustatyti ne nuo 2017 m. lapkričio 1 d. (kai faktiškai šiluma pagal naująją tvarką būtų superkama tik vasario mėnesiui), o nuo 2017 m. rugpjūčio 1d.. Tokiu atveju, naujos redakcijos Aprašas galėtų pilnam ateinančiam šildymo sezonui ir būtų racionaliai pagrįstos ir pritaikytos šiame teisės akte numatytos nuostatos.

Pagarbiai,

Direktorius

Tomas Eikinas

Originalas nebus siunčiamas.

Ekonominės ir reguliacinės veiklos vyr. ekspertė L.Meškienė,
(8 46) 240 667, lina.meskiene@fortum.com

Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašo pakeitimų projektas

Pastabos ir pasiūlymai

Eil. Nr.	Projekto redakcija	UAB „Fortum Klaipėda“ pastabos ir pasiūlymai
1.	<p>4. <...> Šalčiausio penkiadienio aplinkos oro temperatūra – šalčiausio penkiadienio aplinkos oro temperatūra, esant integraliam pasikartojimui 92 proc., nustatyta pagal statybos normas RSN 156-94 „Statybinė klimatologija“ (2.11 lentelė). <...></p>	<p>Siūlome Apraše minimą statybos normų RSN 156-94 „Statybinė klimatologija“ 2.11 lentelę įtraukti į Aprašo priedus arba ją viešai skelbti Komisijos interneto svetainėje, kad rinkos dalyviai nepatirtų papildomų sąnaudų įsigydami šį mokamą norminį leidinį.</p>
2.	<p>9. Šilumos tiekėjas viešai savo interneto puslapyje skelbia ir esant poreikiui atnaujina konkrečios centralizuoto šilumos tiekimo sistemos šilumos vidutinį paros galios poreikį esant šalčiausio penkiadienio aplinkos oro temperatūrai, naudojamų šilumos poreikio piko pajėgumų sąrašą, jų nominalią šilumos gamybos galią bei mažiausią galimą įrenginio apkrovimo galią. Šilumos poreikio piko pajėgumus užtikrinančių šilumos gamybos įrenginių sąrašas yra paskelbiamas likus ne mažiau kaip 1 mėnesiui iki Šaltojo metų laikotarpio.</p>	<p>Siekiant užtikrinti aiškesnį ir skaidresnį šilumos poreikio pikų pajėgumų dydžio nustatymą konkrečioje centralizuotos šilumos tiekimo sistemoje, siūlome Komisijai į aprašą įtraukti įpareigojimą šilumos tiekėjams teikti Komisijai ir viešai savo tinklapyje skelbti ne tik konkrečios centralizuoto šilumos tiekimo sistemos šilumos vidutinį paros galios poreikio dydį esant šalčiausio penkiadienio aplinkos oro temperatūrai, naudojamų šilumos poreikio piko pajėgumų sąrašą, jų nominalią šilumos gamybos galią bei mažiausią galimą įrenginio apkrovimo galios dydžius, bet ir šių dydžių apskaičiavimus bei pagrįstumą.</p>
3.	<p>12. Siekiant apsaugoti visuomenės interesus, atliekant šilumos tinklų priežiūros, įskaitant remonto, darbus, nepriklausomų šilumos gamintojų šilumos supirkimas gali būti laikinai nutraukiamas (sustabdomas), nesant nepriklausomo šilumos gamintojo kaltės. Planiniams šilumos tinklų priežiūros, įskaitant remonto, darbams atlikti šilumos tiekėjas gali iš dalies arba visiškai atjungti nepriklausomo šilumos gamintojo šilumos gamybos įrenginius ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui tik pagal iš anksto nustatytą grafiką ir ne vėliau kaip prieš 20 kalendorinių dienų iki planuojamo atjungimo pranešęs nepriklausomam šilumos gamintojui. Šilumos tinklų priežiūros darbams atlikti šilumos tiekėjas gali iš dalies arba visiškai atjungti nepriklausomo šilumos gamintojo šilumos gamybos įrenginius ilgesniam nei vieno mėnesio laikotarpiui tik pagal iš anksto nustatytą grafiką ir ne vėliau kaip prieš 20 kalendorinių dienų iki</p>	<p>Siūlome Komisijai Apraše įvertinti tai, kad pagal Projekto nuostatas šilumos aukcionas bus vykdomas antram kalendoriniam mėnesiui po einamojo mėnesio, o 12 punkte numatytas terminas „ne vėliau kaip prieš 20 kalendorinių dienų iki planuojamo atjungimo“ patenka į laikotarpį, kai sustojimo mėnesio aukcionas jau yra įvykęs. Todėl nepriklausomi šilumos gamintojai informaciją apie planinius šilumos tinklų priežiūros, įskaitant remonto, darbus ir dėl šių darbų vykdymo galimą dalinį arba visišką nepriklausomo šilumos gamintojo šilumos gamybos įrenginių atjungimą privalo būti informuojami prieš to mėnesio šilumos supirkimo aukciono vykdymo pradžią.</p> <p>Todėl siūlome 12 punkte numatytą formuluotę patikslinti tokia redakcija:</p>

	<p>planuojamo atjungimo pranešęs nepriklausomam šilumos gamintojui bei tik esant motyvuotai Valstybinės energetikos inspekcijos išvadai dėl šilumos tinklų priežiūros, įskaitant remonto, darbų atlikimo laikotarpio pagrįstumo. Esant avarinei situacijai, kai būtina atjungti šilumos tinklų ruožą, per kurį nepriklausomas šilumos gamintojas tiekia šilumą, šilumos tiekėjas, nedelsdamas pranešęs nepriklausomam šilumos gamintojui, gali atjungti nepriklausomo šilumos gamintojo šilumos gamybos įrenginius ne ilgesniam kaip avarinės situacijos likvidavimo laikotarpiui.</p>	<p>12. Siekiant apsaugoti visuomenės interesus, atliekant šilumos tinklų priežiūros, įskaitant remonto, darbus, nepriklausomų šilumos gamintojų šilumos supirkimas gali būti laikinai nutraukiamas (sustabdomas), nesant nepriklausomo šilumos gamintojo kaltės. Planiniams šilumos tinklų priežiūros, įskaitant remonto, darbams atlikti šilumos tiekėjas gali iš dalies arba visiškai atjungti nepriklausomo šilumos gamintojo šilumos gamybos įrenginius ne ilgesniam kaip vieno mėnesio laikotarpiui tik pagal iš anksto nustatytą grafiką ir <u>ne vėliau kaip prieš 5 kalendorines dienas iki šilumos supirkimo aukciono, vykdomo planuojamo atjungimo mėnesiui, pradžios</u> pranešęs nepriklausomam šilumos gamintojui. Šilumos tinklų priežiūros darbams atlikti šilumos tiekėjas gali iš dalies arba visiškai atjungti nepriklausomo šilumos gamintojo šilumos gamybos įrenginius ilgesniam nei vieno mėnesio laikotarpiui tik pagal iš anksto nustatytą grafiką ir <u>ne vėliau kaip prieš 5 kalendorines dienas iki šilumos supirkimo aukciono, vykdomo planuojamo atjungimo mėnesiui, pradžios</u> pranešęs nepriklausomam šilumos gamintojui bei tik esant motyvuotai Valstybinės energetikos inspekcijos išvadai dėl šilumos tinklų priežiūros, įskaitant remonto, darbų atlikimo laikotarpio pagrįstumo. Esant avarinei situacijai, kai būtina atjungti šilumos tinklų ruožą, per kurį nepriklausomas šilumos gamintojas tiekia šilumą, šilumos tiekėjas, nedelsdamas pranešęs nepriklausomam šilumos gamintojui, gali atjungti nepriklausomo šilumos gamintojo šilumos gamybos įrenginius ne ilgesniam kaip avarinės situacijos likvidavimo laikotarpiui.</p>
4.	<p>14. Šilumos tiekėjas, šilumos supirkimo aukcione siūlantis atskirais šilumos gamybos įrenginiais pagamintiną šilumą, negali taikyti didesnės šilumos kainos nei pagal Metodikos nuostatas apskaičiuota šilumos gamybos kaina konkrečiam įrenginiui ir ne didesnės nei šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos. Šilumos tiekėjas, dalyvaudamas šilumos supirkimo aukcione atskirais šilumos gamybos įrenginiais, privalo atsižvelgti į tų įrenginių šilumos gamybos sąnaudas. <...> 15.1. Šiltuoju metų laikotarpiu palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos apskaičiuojamos laikantis šių principų:</p>	<p>Atkreipiame Komisijos dėmesį į tai, kad Projekte tik iš dalies atsižvelgta į ankstesnės viešosios konsultacijos dėl Aprašo pakeitimo derinimo metu Lietuvos Respublikos Konkurencijos tarybos išsakytas pastabas dėl būtinybės užtikrinti lygiavertes konkuravimo sąlygas tiek šilumos tiekėjams tiek nepriklausomiems šilumos tiekėjams, t. y. kad šilumos gamybos sąnaudose būtina vertinti ne tik kintamąsias, bet ir pastoviąsias šilumos gamybos sąnaudas. Projekte į šią problemą atsižvelgiama tik šaltuoju metų laikotarpiu. Šiltuoju metų laikotarpiu Projekto 15.1.punkte numatytose šilumos gamybos sąnaudų apskaičiavimo nuostatose ir toliau paliekamos prielaidos diskriminacinės sąlygoms, nes 15.1.1.ir 15.1.3. punktuose pateiktos formulės nenumato pastoviųjų šilumos gamybos sąnaudų.</p>

	<p>15.1.1. Jei šilumos tiekėjas šilumos poreikio piko pajėgumus užtikrina šilumos gamybos įrenginiais, naudojančiais gamtines dujas, šiltoju metų laikotarpiu palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos apskaičiuojamos pagal formulę:</p> $T_{dujų} = \frac{q_{piko(d)} \times (p_{dujų} \times 11,63 \times 1,145) \times 0,1 + q_{elektros(N_d)} \times p_{elektros}}{1000} + q_{vandens(N_d)} \times p_{vandens} \times 0,1$ <p>kur: $T_{dujų}$ – palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos gamtines dujas naudojančiame šilumos gamybos įrenginyje, ct/kWh; <...></p> <p>15.1.3. jeigu šilumos tiekėjas šilumos gamybai nenaudoja gamtinių dujų, šiltoju metų laikotarpiu palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos apskaičiuojamos pagal formulę:</p> $T_{s.k} = \frac{q_{piko(s.k)} \times p_{s.k.} \times 0,1 + q_{elektros(N_{s.k.})} \times p_{elektros}}{1000} + q_{vandens(N_{s.k.})} \times p_{vandens} \times 0,1$ <p>kur: $T_{s.k.}$ – palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos skystą kurą naudojančiame šilumos gamybos įrenginyje, ct/kWh; <...></p>	<p>Siūlome koreguoti Projekto 15.1.1. ir 15.1.3. punktų nuostatas į palyginamąsias šilumos gamybos sąnaudas įtraukiant ir pastovias šilumos gamybos sąnaudas.</p> <p>Šilumos tiekėjui aukcione dalyvaujant atskirais šilumos gamybos įrenginiais (deginančiais atsinaujinančius energijos išteklius ar iškastinį kurą), siūlome Metodikoje nustatyti aiškius atskirų šilumos gamybos įrenginių šilumos gamybos sąnaudų (tiek kintamųjų, tiek pastoviųjų) apskaičiavimo, sąnaudų paskirstymo principus ir apskaitos atskyrimo reikalavimus. Tai padėtų užtikrinti, kad tais atvejais, kai šilumos tiekėjai aukcione dalyvauja su atskirais šilumos gamybos įrenginiais, bet aukciono nelaimi, galutiniams vartotojams, mokant už šilumą, netektų mokėti ir už šilumos tiekėjo pastoviąsias sąnaudas, kurios susijusios su šiais įrenginiais.</p>
5.	<p>26.2.1. nepriklausomas šilumos gamintojas šilumos supirkimo komisijai užantspauduotame voke teikia įgalioto asmens pasirašytą pranešimą, kuriame nurodo šilumos kiekį (MWh), kurį nepriklausomas šilumos gamintojas pagamins ir patieks į tinklą per antrą kalendorinį mėnesį po einamojo mėnesio, ir šilumos gamybos kainą (ct/kWh) pagal 1 priedą;</p>	<p>Pakartotinai atkreipiame Komisijos dėmesį, kad nepakeitus šiuo metu galiojančių Šilumos kainų nustatymo metodikos nuostatų, nepriklausomas šilumos gamintojas teikdamas šilumos kainos pasiūlymą aukcionui prieš 1,5 mėn. ir neturėdamas faktinių einamojo mėnesio kuro kainų, neturi galimybių apskaičiuoti reguliuojamos šilumos kainos dedamųjų antram kalendoriniui mėnesiui po einamojo mėnesio</p> <p>Prašome tikslinti šį punktą arba paruošti išaiškinimą, kokiais principais turi būti apskaičiuojama kaina antram kalendoriniam mėnesiui po einamojo mėnesio pereinamuoju laikotarpiu iki Šilumos kainų nustatymo metodikos nuostatų pakeitimo.</p>